

I. COMUNICACIÓN E LINGUAXE	27
1. Comunicación	27
1.1. Tipos de comunicación	27
1.1.1. Comunicación animal	28
1.1.2. Comunicación humana	28
1.1.2.1. Linguaxe verbal	28
1.1.2.2. Linguaxe non verbal	29
1.1.3. Comunicación virtual	29
1.2. Modelos comunicativos	29
2. Comunicación humana	30
2.1. Elementos do proceso comunicativo	30
2.1.1. Emisor	31
2.1.2. Destinatario	31
2.1.3. Mensaxe	32
2.1.4. Código	32
2.1.4.1. Código lingüístico	32
2.1.4.2. Código non lingüístico	32
2.1.4.3. Código mixto	34
2.1.5. Canle	35
2.1.6. <i>Feedback</i>	35
2.1.7. Contexto	35
2.1.8. Obstáculo na comunicación	36
2.2. Acto comunicativo	37
2.2.1. Acto locutivo	37
2.2.2. Acto ilocutivo	37
2.2.2.1. Tipos de acto ilocutivo	38
2.2.3. Acto perlocutivo	40
2.2.4. Interacción discursiva	40
2.2.4.1. Principio de cortesía	41
2.2.4.2. Principio de cooperación e máximas conversacionais	43
2.2.4.3. Implicatura e presuposición	44
2.3. Intención comunicativa	45
2.3.1. Funcións primarias da linguaxe	45
2.3.2. Funcións secundarias da linguaxe	46

1. Lingua e comunidade lingüística	49
1.1. Signo	49
1.2. Signo lingüístico	50
1.3. Linguaxe, lingua e fala	52
1.4. Falante	53
1.4.1. Competencias gramatical, comunicativa e metalingüística	54
1.5. Comunidade lingüística	55
2. Estatuto das linguas	56
2.1. Lingua nacional, lingua oficial, lingua cooficial, lingua minoritaria e lingua minorizada	56
2.2. Lingua primeira, lingua segunda e lingua estranxeira	57
2.3. Lingua viva e lingua morta	57
3. Mudanza lingüística	58
3.1. Tipos de mudanza lingüística	58
3.2. Causas da mudanza lingüística	59
3.3. Contacto lingüístico	60
3.3.1. Estrato, substrato, superstrato e adstrato	60
3.3.2. Conflito lingüístico, bilingüismo e diglosia	63
3.3.2.1. Planificación lingüística	64
3.3.3. Lingua franca	64
3.3.4. <i>Pidgin</i> e crioulo	64
4. Variación lingüística	65
4.1. Variación e norma	65
4.1.1. Normativización	66
4.1.2. Desvío e interferencia	67
4.1.2.1. Arcaísmo	67
4.1.2.2. Dialectalismo	68
4.1.2.3. Lusismo	68
4.1.2.4. Vulgarismo	68
4.1.2.5. Enxebrismo	69
4.1.2.6. Pseudogaleguismo	69
4.1.2.7. Españolismo	70
4.1.2.8. Falso amigo	72
4.2. Variación histórica	73
4.2.1. Familia lingüística e lingua nai	73
4.2.2. Variedades históricas da lingua galega	73
4.2.2.1. Galego antigo	73
4.2.2.2. Galego medio	75
4.2.2.3. Galego contemporáneo	76

4.2.3. Palabras patrimoniais, semicultas e cultas	78
4.3. Variación xeográfica.....	80
4.3.1. Bloques dialectais da lingua galega.....	80
4.3.1.1. Bloque occidental.....	81
4.3.1.2. Bloque central	83
4.3.1.4. Bloque oriental	86
4.4. Variación social	87
4.4.1. Nivel culto e nivel vulgar.....	88
4.5. Variación situacional	89
4.5.1. Rexistro formal e rexistro informal.....	90
4.5.2. Linguaxe científico-técnica, xiria e calón.....	91
III. FONÉTICA E FONOLOXÍA	93
<hr/>	
1. Fonética e Fonoloxía	93
1.1. Fonética.....	93
1.2. Fonoloxía	96
1.3. Unidades fonética e fonolóxica.....	96
1.3.1. Son.....	96
1.3.2. Fonema	97
1.4. Alfabeto fonético.....	97
1.5. Niveis de segmentación	100
2. Sistema vocálico	100
2.1. Distribución dos fonemas vocálicos	102
2.2. Realizacións fonéticas dos fonemas vocálicos	103
2.3. Secuencias vocálicas na palabra	107
2.3.1. Ditongo.....	107
2.3.2. Tritongo	108
2.3.3. Hiato	109
2.4. Fenómenos de alteración vocálica	109
2.4.1. Vocalismo tónico	110
2.4.1.1. Metafonía	110
2.4.1.2. Influencia de nasal trabante	110
2.4.2. Vocalismo átono	110
2.4.2.1. Adición de elementos: prótese, epéntese, anaptixe e paragoxe.....	110
2.4.2.2. Supresión de elementos: aférese, síncope e apócope	111
2.4.2.3. Modificación de elementos: asimilación e disimilación vocálicas, crase e metátese vocálica	111
2.5. Casos especiais de pronuncia.....	112

3. Sistema consonántico	113
3.1. Distribución dos fonemas consonánticos.....	115
3.2. Realizacións fonéticas dos fonemas consonánticos.....	116
3.3. Grupo consonántico	120
3.4. Fenómenos de alteración consonántica.....	120
3.4.1. Seseo e ceceo.....	120
3.4.2. Gheada.....	121
3.4.3. Lleísmo.....	121
3.4.4. Rotacismo.....	121
3.4.5. Aspiración.....	122
3.4.6. Palatalización.....	122
3.4.7. Despalatalización.....	122
3.4.8. Asimilación consonántica.....	122
3.4.9. Disimilación consonántica	122
3.4.10. Metátese consonántica.....	122
3.5. Casos especiais de pronuncia.....	123
4. Sílaba	124
4.1. Estrutura silábica.....	124
4.2. Clasificación da sílaba.....	125
4.3. Clasificación da palabra canto ao número de sílabas.....	126
4.4. Segmentación silábica.....	126
5. Trazos suprasegmentais	127
5.1. Acento	127
5.1.1. Clasificación da palabra segundo a localización do acento.....	128
5.1.2. Funcións do acento.....	128
5.2. Entoación	128
5.2.1. Pausa, grupo fónico, fonema e campo de entoación	129
5.2.2. Funcións da entoación.....	131
5.2.3. Modelos de entoación galega	131
5.3. Duración.....	134
6. Transcrición	134
6.1. Transcrición fonética.....	134
6.2. Transcrición fonolóxica	135
6.3. Transcrición do discurso oral.....	135
IV. REPRESENTACIÓN GRÁFICA DA LINGUA ORAL	139
<hr/>	
1. Representación gráfica da lingua oral	139
1.1. Oralidade e escrita.....	139

1.2. Sistemas de representación gráfica	139
1.3. Letra e dígrafo.....	140
1.4. Alfabeto grafemático.....	141
1.5. Ortografía.....	143
2. Particularidades gráficas de vogais e consoantes	144
2.1. e <v>	144
2.2. <h>	145
2.3. <j, k, w, y>	147
2.4. <n, ø>	147
2.5. <s, x>.....	148
2.6. <ca-, co-, cua->.....	148
2.7. <-cc-, -ct->	148
2.8. Outros grupos consonánticos	149
2.9. Constituíntes unidos e separados	151
3. Emprego da maiúscula.....	152
4. Acentuación.....	154
4.1. Regras xerais de acentuación gráfica	155
4.2. Acentuación de <i> e <u> en hiato	156
4.3. Acentuación diacrítica.....	157
4.4. Casos especiais de acentuación.....	158
5. Sinais de puntuación	161
5.1. Punto	162
5.2. Vírgula	162
5.3. Punto e vírgula	165
5.4. Dous puntos	166
5.5. Puntos suspensivos	166
5.6. Sinais de interrogación e exclamación	167
6. Sinais auxiliares da escrita.....	168
6.1. Dírese	168
6.2. Apóstrofo.....	169
6.3. Trazo curto	169
6.4. Trazo longo	170
6.5. Parénteses	171
6.6. Corchetes rectos.....	171
6.7. Corchetes angulares	172
6.8. Barra oblicua simple e dupla	173

6.9. Barra inversa	174
6.10. Barra vertical simple e dupla	174
6.11. Aspas altas simples e duplas e aspas baixas	174
6.12. Asterisco.....	175
6.13. Chave	176
7. Formas de destaque	176
7.1. Itálica.....	177
7.2. Negra.....	178
7.3. Subliñado	178
7.4. Versaleta	178
7.5. Subíndice e superíndice	179
8. Translineación	179
9. Configuración gráfica	181
9.1. Espazo.....	181
9.2. Marxe	181
9.3. Parágrafo.....	181
9.4. Enumeración	183
10. Relacións gráfico-fonéticas entre palabras	183
10.1. Homonimia	183
10.2. Homografía	184
10.3. Homofonía	184
10.4. Paronimia	185
V. MORFOLOXÍA	187
<hr/>	
1. Morfoloxía.....	187
1.1. Unidades morfolóxicas	187
1.1.1. Morfema	187
1.1.1.1. Clasificación do morfema.....	188
1.1.1.2. Alomorfos.....	190
1.1.1.3. Amálgama.....	190
1.1.2. Tema	191
1.1.3. Palabra.....	191
1.1.3.1. Clasificación da palabra	192
2. Flexión.....	193
2.1. Flexión nominal	193
2.2. Flexión verbal	194

3. Derivación	195
3.1. Derivación por prefixación	195
3.2. Derivación por sufixación	199
3.3. Derivación parasintética.....	205
3.4. Derivación xenérica	206
3.5. Derivación regresiva	207
3.6. Derivación impropia	207
4. Composición	208
4.1. Composición por xustaposición e composición por aglutinación.....	209
4.2. Composición lexical, composición gramatical e composición frásica	209
4.3. Composición coordinada e composición subordinada.....	211
4.4. Neocomposición e hibridismo	211
5. Categoría gramatical	218
5.1. Nome.....	219
5.1.1. Substantivo	219
5.1.1.1. Clasificación do substantivo	220
5.1.1.2. Xénero do substantivo	223
5.1.1.2.1. Uso sexista da lingua	228
5.1.1.3. Número do substantivo.....	229
5.1.2. Adxectivo.....	232
5.1.2.1. Clasificación do adxectivo	232
5.1.2.2. Xénero do adxectivo.....	234
5.1.2.3. Número do adxectivo	236
5.1.2.4. Grao do adxectivo	237
5.1.2.4.1. Grao positivo	237
5.1.2.4.2. Grao comparativo	238
5.1.2.4.3. Grao superlativo	240
5.1.2.5. Apócope do adxectivo	242
5.2. Pronome	243
5.2.1. Pronome persoal	244
5.2.1.1. Pronome persoal tónico.....	245
5.2.1.1.1. Contraccións e aglutinacións do pronome persoal tónico.....	247
5.2.1.1.2. Cortesía no pronome persoal tónico	248
5.2.1.1.3. Pronome persoal tónico reflexivo	248
5.2.1.2. Pronome persoal átono	248
5.2.1.2.1. Contraccións do pronome persoal átono.....	250
5.2.1.2.2. Colocación do pronome persoal átono	250
5.2.1.2.3. Interpolación	254
5.2.1.2.4. Cortesía no pronome persoal átono	255
5.2.1.2.5. Pronome de solidariedade e pronome de interese.....	255
5.2.1.2.6. Pronome átono reflexivo e recíproco.....	256

5.2.2. Demostrativo	258
5.2.2.1. Contraccións e aglutinacións do demostrativo	259
5.2.2.2. Valores especiais do demostrativo	260
5.2.3. Posesivo	261
5.2.3.1. Valores especiais do posesivo	263
5.2.3.1.1. Posesivo enfático	263
5.2.3.1.2. Posesivo de respecto	263
5.2.3.1.3. Posesivo de familiaridade	263
5.2.3.1.4. Posesivo distributivo	264
5.2.3.1.5. Posesivo de modestia	264
5.2.3.1.6. Posesivo substantivado	264
5.2.3.2. Articulación e colocación do posesivo	265
5.2.4. Artigo	266
5.2.4.1. Artigo definido	266
5.2.4.1.1. Contraccións e aglutinacións do artigo definido	268
5.2.4.1.2. Valores especiais do artigo definido	269
5.2.4.1.3. Presenza ou ausencia do artigo definido	270
5.2.4.2. Artigo indefinido	273
5.2.4.2.1. Contraccións e aglutinacións do artigo indefinido	274
5.2.4.2.2. Valores especiais do artigo indefinido	274
5.2.5. Identificador	275
5.2.5.1. Contraccións e aglutinacións do identificador	275
5.2.5.2. Valores do identificador	276
5.2.6. Cuantificador	279
5.2.6.1. Contraccións e aglutinacións do cuantificador	280
5.2.6.2. Valores do cuantificador	280
5.2.7. Numeral	284
5.2.7.1. Numeral cardinal	285
5.2.7.2. Numeral ordinal	288
5.2.7.3. Numeral multiplicativo	291
5.2.7.4. Numeral partitivo	292
5.2.7.5. Numeral colectivo	294
5.2.7.6. Uso da numeración romana	297
5.2.7.7. Emprego de letra ou de cifra	298
5.2.8. Relativo, interrogativo, exclamativo	301
5.2.8.1. Relativo	301
5.2.8.1.1. Valores do pronome relativo	302
5.2.8.2. Interrogativo	309
5.2.8.2.1. Valores do pronome interrogativo	310
5.2.8.3. Exclamativo	311
5.2.8.3.1. Valores do pronome exclamativo <i>que</i>	312
5.3. Verbo	313
5.3.1. Estrutura morfolóxica do verbo	313
5.3.2. Clasificación do verbo	317
5.3.3. Paradigma do verbo	322

5.3.3.1. Verbos regulares	322
5.3.3.2. Verbos semirregulares	328
5.3.3.2.1. Verbos semirregulares con alternancia vocálica	328
5.3.3.2.2. Verbos semirregulares acabados en <-aer, -aír, - <i>oer</i> e - <i>oír</i> >	332
5.3.3.2.3. Verbos semirregulares <i>crer, ler e rir</i>	334
5.3.3.2.4. Verbos semirregulares <i>ouvir, parir e valer</i>	335
5.3.3.3. Verbos irregulares.....	338
5.3.3.4. Verbos defectivos	356
5.3.5. Modo e tempo verbal.....	360
5.3.5.1. Valores dos tempos do Indicativo.....	362
5.3.5.2. Valores dos tempos do Subxuntivo	365
5.3.5.3. Valores do Imperativo	368
5.3.6. Aspecto	369
5.3.7. Voz.....	370
5.3.8. Formas non persoais do verbo.....	373
5.3.8.1. Infinitivo	373
5.3.8.2. Xerundio.....	376
5.3.8.3. Participio	377
5.3.9. Perífrase verbal.....	380
5.3.9.1. Clasificación da perífrase verbal	381
5.3.9.1.1. Perífrases temporais.....	381
5.3.9.1.2. Perífrases modais	382
5.3.9.1.3. Perífrases aspectuais	383
5.3.9.1.4. Perífrase pasiva.....	384
5.4. Adverbio.....	384
5.4.1. Gradación do adverbio	387
5.4.2. Locución adverbial.....	388
5.4.3. Clasificación do adverbio	388
5.5. Preposición.....	393
5.5.1. Locución prepositiva	395
5.5.2. Clasificación da preposición.....	396
5.5.3. Valores da preposición.....	396
5.6. Conxunción.....	398
5.6.1. Locucións conxuntivas.....	398
5.6.2. Clasificación da conxunción.....	399

VI. SINTAXE

1. Sintaxe	405
1.1. Unidades sintácticas.....	405
1.2. Relacións entre as unidades sintácticas.....	407

1.2.1. Interordinación	407
1.2.2. Coordinación	407
1.2.3. Subordinación	408
1.3. Función sintáctica	409
2. Frase	411
2.1. Funcións sintácticas na frase	411
2.1.1. Núcleo	411
2.1.2. Modificador	412
2.1.3. Determinante e Nominal	412
2.1.4. Relator e Termo	413
2.2. Clasificación da frase	413
2.2.1. Frase simple, frase complexa e frase composta	414
2.2.2. Frase endocéntrica e frase exocéntrica	414
2.2.2.1. Frase substantiva, frase adxectiva e frase adverbial	415
2.2.2.2. Frase nominal e frase preposicional	417
2.2.2.3. Frase verbal	419
3. Cláusula	420
3.1. Funcións sintácticas na cláusula	421
3.1.1. Suxeito	421
3.1.2. Predicado	422
3.1.3. Complemento Directo	423
3.1.4. Complemento Indirecto	424
3.1.5. Suplemento	424
3.1.6. Atributo	425
3.1.7. Predicativo	425
3.1.8. Complemento Axente	425
3.1.9. Complemento Circunstancial	426
3.1.10. Nexo	427
3.2. Identificación das funcións sintácticas na cláusula	427
3.3. Clasificación da cláusula	428
3.3.1. Cláusula simple	428
3.3.2. Cláusula complexa	428
3.3.2.1. Cláusula subordinada substantiva	430
3.3.2.2. Cláusula subordinada adxectiva	437
3.3.2.3. Cláusula subordinada adverbial	439
4. Oración	443
4.1. Funcións sintácticas na oración	443
4.2. Clasificación da oración	445
4.2.1. Oración composta	445
4.2.1.1. Oración composta copulativa	445
4.2.1.2. Oración composta disxuntiva	446
4.2.1.3. Oración composta distributiva	447

4.2.2. Oración bipolar.....	447
4.2.2.1. Oración bipolar adversativa.....	448
4.2.2.2. Oración bipolar causal.....	449
4.2.2.3. Oración bipolar comparativa.....	450
4.2.2.4. Oración bipolar concesiva.....	450
4.2.2.5. Oración bipolar condicional.....	451
4.2.2.6. Oración bipolar consecutiva.....	452
5. Sintaxe oral e sintaxe escrita.....	453
5.1. Orde de palabras.....	454
5.1.1. Orde fixa e orde libre.....	454
5.1.2. Orde lineal e orde inversa.....	454
5.1.3. Combinacións fixas de palabras.....	455
5.2. Caracterización da sintaxe oral.....	455
VII. SEMÁNTICA LEXICAL E LEXICOGRAFÍA.....	459
1. Léxico.....	459
1.1. Léxico xeral e léxico especializado.....	459
1.2. Renovación e enriquecemento do léxico: neoloxía.....	460
1.2.1. Préstamo.....	461
1.2.1.1. Estranxeirismo, xenismo, barbarismo e calco.....	461
1.2.1.2. Cultismo e latinismo.....	462
1.2.2. Onomatopea.....	464
1.2.3. Redución léxica.....	465
1.2.3.1. Sigla.....	465
1.2.3.2. Acronimia.....	466
1.2.3.3. Abreviación.....	466
1.2.3.4. Abreviatura e símbolo.....	467
1.2.3.5. Amálgama.....	467
1.2.4. Extensión semántica.....	468
1.2.5. Restrición semántica.....	468
1.2.6. Utilización da linguaxe figurada.....	468
2. Semántica Lexical.....	469
2.1. Unidades léxico-semánticas: lexema, palabra e expresión lexicalizada.....	469
2.2. Significado.....	470
2.2.1. Tipos de significado.....	470
2.2.2. Denotación e connotación.....	472
2.2.3. Monosemia, polisemia e homonimia.....	473
2.2.4. Precisión léxico-semántica.....	474
2.2.5. Mudanza semántica.....	475
2.3. Estructuras léxico-semánticas.....	476
2.3.1. Familia lexical.....	476

2.3.2. Campo semántico	477
2.3.2.1. Sema	477
2.3.2.2. Semema	478
2.3.2.3. Arquisemema	478
2.3.2.4. Semantema	478
2.3.2.5. Arquilexema	479
2.3.2.6. Dimensión	479
2.3.3. Campo asociativo	479
2.4. Relacións semánticas	479
2.4.1. Relación semántica de oposición: antonimia	480
2.4.2. Relación semántica de semellanza: sinonimia	481
2.4.3. Relacións semánticas de xerarquía: hiponimia, hiperonimia e cohiponimia	481
2.4.4. Relacións semánticas parte-todo: holonimia e meronimia	483
3. Lexicografía	484
3.1. Obras lexicográficas	484
3.1.1. Dicionario	484
3.1.2. Enciclopedia	487
3.1.3. Glosario	487
3.1.4. Terminoloxía	487
3.1.5. <i>Thesaurus</i>	488
3.2. Organización da información lexicográfica	488
VIII. LINGÜÍSTICA TEXTUAL	491
<hr/>	
1. O texto	491
1.1. Estrutura do texto	492
2. Tipoloxía textual	493
2.1. Texto oral, texto escrito e texto electrónico	494
2.2. Texto literario	495
2.3. Texto xornalístico	495
2.4. Texto publicitario	496
2.5. Texto científico	496
2.6. Texto administrativo	498
3. Xénero textual	499
3.1. Xéneros xornalísticos	499
3.1.1. Noticia	500
3.1.2. Reportaxe	501
3.1.3. Crónica	501
3.1.4. Entrevista xornalística	501
3.1.5. Artigo de opinión	502

3.2. Xéneros científicos	502
3.2.1. Artigo científico.....	502
3.2.2. Recensión	504
3.2.3. Póster.....	504
3.2.4. Relatorio	505
3.2.5. Conferencia e teleconferencia	506
3.2.6. Mesa redonda	506
3.3. Xéneros administrativos.....	506
3.3.1. Anuncio	506
3.3.2. Bando.....	507
3.3.3. Convocatoria	507
3.3.4. Notificación	508
3.3.5. Requirimento	508
3.3.6. Resolución.....	509
3.3.7. Acta.....	510
3.3.8. Certificado	511
3.3.9. Solicitud.....	512
3.3.10. Recurso.....	513
3.3.11. Fax	514
3.3.12. Contrato	515
3.3.13. Currículo.....	516
3.4. Xéneros orais	517
3.4.1. Conversa espontánea	517
3.4.2. Debate.....	517
3.4.3. Entrevistas televisiva e radiofónica.....	518
2.5. Xéneros electrónicos.....	518
3.5.1. Correo electrónico	519
3.5.2. Blogue	519
3.5.3. Foro	519
3.5.4. Conversa gráfica: <i>messenger e chat</i>	520
4. Estrutura textual	521
4.1. Estrutura narrativa.....	521
4.2. Estrutura descritiva	522
4.3. Estrutura persuasivo-argumentativa.....	523
4.4. Estrutura expositivo-explicativa	524
4.5. Estrutura obrigativo-instrucional	525
4.6. Estrutura dialogada e monologada.....	526
5. Organización temática	526
5.1. Tema e rema.....	526
5.2. Progresión temática.....	527

6. Propiedade textual	529
6.1. Adecuación.....	529
6.2. Coherencia	530
6.3. Cohesión	532
7. Modalidade textual	536
7.1. Discurso directo	536
7.2. Discurso directo libre.....	536
7.3. Discurso indirecto	537
7.4. Discurso indirecto libre.....	538
8. Paratexto	538
8.1. Título	538
8.2. Epígrafe.....	539
8.3. Índice.....	539
8.4. Prefacio	539
8.5. Posfacio.....	539
8.6. Nota de rodapé.....	540
8.7. Referencias bibliográficas.....	540
8.8. Apéndice e anexo	540
9. Análise do texto	541
9.1. Nivel superestrutural.....	542
9.2. Nivel macroestrutural.....	542
9.3. Nivel microestrutural	543
BIBLIOGRAFÍA	545
